

RA PO RT!

ryze
avantgardní
pravidelná
občas
rýpavá
tiskovina

IV.

Ondřej bez Ondřeje

Úvodník 🍄 Ondřej Chaloupecký

Přišla středa a s ní tradiční krize. Do konce týdne zbývá ještě hodně času, ale od začátku festivalu uběhly už čtyři dny. A hlavně čtyři intelektuálně náročné večery strávené na koncertech, filmových projekcích a divadelních představeních, a ještě hlavněji čtyři méně intelektuální, ale o to náročnější noci na zahradě a u Vokýnka.

Milí čtenáři, když čtete tento text, už nejsem mezi vámi (včera večer jsem se autobusem odebral tam, kam slunce nesvítí – domů na Žižkov), za což jsem trochu rád, protože zmíněná krize a únava na mě letos dolehla silněji než v minulých letech, ale samozřejmě mě odjezd hlavně mrzí, především když se koukám na dnešní program.

Kdybych se nemusel vrátit do Prahy, určitě bych si nenechal ujít autorské čtení Jiřího Šimčíka, od 14 hodin na zahradě Šrámkova domu. S jeho básněmi jsem dosud neměl tu čest, ale četl jsem Šimčíkovy tweety na téma shopliftingu, které mě kdysi zaujaly velmi. Zajímalo by mě, jestli by mě básníkově čtení oslovilo více než jeho příspěvky o boji s kapitalismem formou kradení zboží v obchodech.

Když budu pokračovat ve stylu *Hamleta bez Hamleta*, po Šimčíkovi bych se rád zúčastnil vycházky od Šrámkova domu na Humprecht s vlastivědným výkladem historika Karola Bílka. Z Humpíku je to co by zmuchlaným *Raport!em* dohodil na koupaliště, a tak bych se nejspíš mrknul, jak letos probíhá Šrámkova 11°. Hudební doprovod tamního DJ by mě určitě rozehrál před večerním koncertem extrémně vyhypované P/\STi. Stejně jako v případě básní Jiřího Šimčíka, ani na tvorbu tohoto uskupení jsem si zatím nestihl udělat názor, vystoupení P/\STi by mě ale zajímalo neironicky a bezvýhradně.

Svůj úvodník bych rád uzavřel vyřčením přání, aby na zahradě večer zůstávalo co nejvíc lidí i dlouho po skončení programu. Letošní sezona je pro námi

všemi milované Vokýnko zřejmě poslední a bylo by fajn, aby byla nezapomenutelná a šlo o důstojné rozloučení s místem, bez kterého Šrámkova Sobotka tak úplně nebude Šrámkovou Sobotkou.

Autor by se po pěti minutách na slunci mohl přidat do Redneck Vehicle Clubu.

PROGRAM - STŘEDA 3/7

9:00 Spořitelna

Přednáška Mgr. Jana Bílka, Ph.D., Vítané místo ve stínu: prostor pro Čapkovy pátečníky

10:30 Spořitelna

Prezentace knihy *Pátečníci na fotografiích Karla Čapka* Jana Bílka a Jarmily Schreiberové

13:30 Zahrada děkanství

Seminář o scénickém čtení *Němec Frank Weisse k českým poměrům aneb boj s češtinou*

14:00 Zahrada Šrámkova domu

Autorské čtení, Jiří Šimčík – valašský bard se saxofonem

15:00 Park u vlakového nádraží

Scénické čtení *Primula veris Revival* v podání divadla Fénix

16:00 Městské divadlo

(pro děti od šesti let)

Bába Bedla – inscenace podle stejnojmenné knihy Markéty Pilátové

16:00 Od Šrámkova domu na Humprecht

Vycházka minulostí Sobotky

16:30 Humprecht

(vstupné 80/120 Kč)

Krásný zámek... po generální rekonstrukci – prohlídka zámku Humprecht

16:30 Základní škola

Ven z izolace – tvořivý workshop

17:00 Koupaliště

Závod a pochod Šrámkova 11°

19:30 Zahrada Šrámkova domu

(vstupné 200 Kč)

nerost, křehké tóny akustické kytary i postrocková melancholie

19:30 Zahrada Šrámkova domu

(vstupné 300 Kč)

P/\ST, experimentální rap, dvouhlavej palcát

22:30 Schodiště Humprechtu*Pohřbeni zaživa* – site specific silent disco**JÍDELNÍČEK****Pizzerie Maštál****Snídaně (7:30–10:00):**

Vaječný šerosvítek

Oběd (11:30–15:00):

Květáková polévka

Kuřecí stehno, bramborová kaše

Koprová omáčka, vařené hovězí maso, houskový knedlík

Koprová omáčka s vajíčkem a bramborem

Večeře (17:00–20:00):

Slepičí vývar se zavárkou

Těstovinový salát s kuřecím masem

Asijská směs se sójovým masem, rýže

Vokýnko

Borůvkový koláč

Nátěrka ze sušených rajčat

Démon negace vznáší se nade mnou

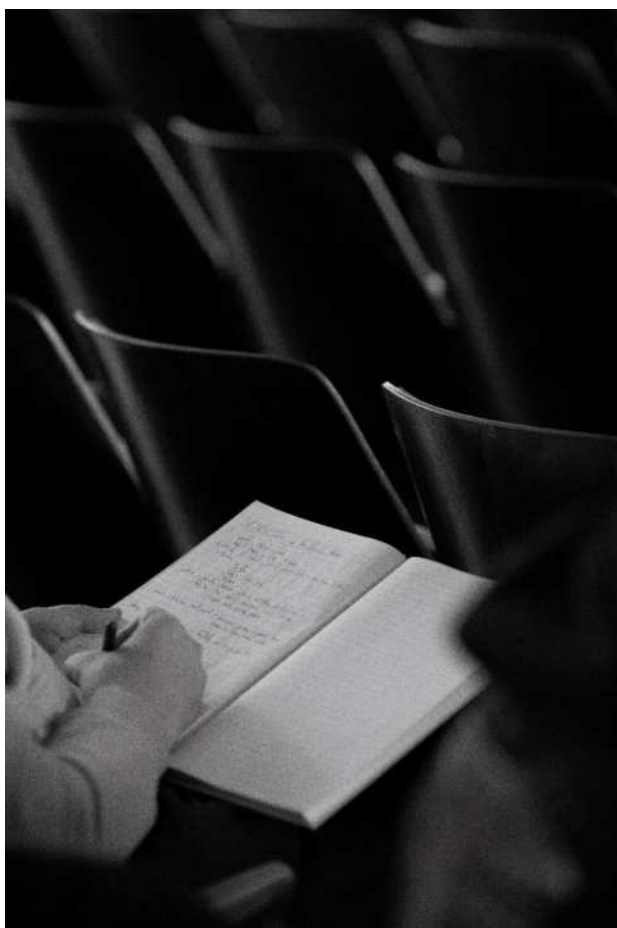
Raportáž 🍄 Ondřej B. Vinš

Vidíte festivalový kelímeček poloplný, nebo poloprázdný? Když v Sobotce leje jako z konve, máte radost, že bude dost spodních vod, nebo máte zkaženou náladu, že vám děšť naředit dvanáctku na desítku? Právě o způsobu nazírání na svět optikou pesimismu/optimismu v dílech českých spisovatelů (a jedné spisovatelky) 19. století byla úterní přednáška Michala Fránka z Masarykovy univerzity. Její základní tezí bylo, že právě pesimismus se jako ponorná řeka paradoxně vinul národním obrozením, ač navenek museli autoři vykazovat optimismus pro křížení národa. Právě toto srovnání s jazykem normalizace, ve které rovněž existovaly dvě sféry komunikace, soukromá a veřejná, mi přišlo pozoruhodné. Kosmický pesimismus, obraz mrtvé planety, kterou je potřeba vysypat jako staré střepy, jak psal Vrchlický, nabírá

v kontextu dnešních klimatických změn znepokojivě aktuální kontury.

Když v košaté diskusi dr. Fránek zmiňoval, že lékem na pesimismus může být víra, resp. naděje, jako jeden z jejích pilířů, dovolil bych si doplnit, že coby lékem stejně účinným se mi jeví humor. Ten, koneckonců, se sice s pesimismem nevyklučuje, ale v jistém ohledu ho dokáže překročit a trochu prosvětlit, i když by šlo o humor černý.

Autor má tuze rád pana Broučka, ale ve Vikárce ještě nebyl.

Básničky ze Šrámkovic krabičky

Raportáž 🍄 Magdaléna Kvasničková

Paní Olga Bičišřová začala prohlídku muzea Fráni a Milky Šrámkových slovy: „Když mluvím o Fráňovi, jsem v sedmém nebi,“ což byl úvod, z kterého mi bylo záhy jasné, že se ocitnu ve společenství podobném sektě. Po dlouhé době jsem měla šanci vrátit se do školních let a do podobných prohlídek muzeí, avšak tato exkurze měla od těch erudovaných a objektivních daleko. Paní Bičišřová totiž ke svému publiku přistupovala jako k přerostlým dětem a vyprávěla mu jako ovčí babička. Diváci ale vypadali, že obsah celkem hltají a že paní Bičišřovou neukousnou, naopak celou dobu přikyvovali

s úsměvem na tváři a celé to působilo jako takové lyrické hopsasá.

Povídání paní Bičišťové bylo však spíše o ní než o Šrámkovi a o její lásce k němu, která se mimo jiné projevovala plynulým přepínáním do recitace jeho veršů. Jestli byl Šrámek rozbolestněný ženami, nevím, ale kroužek žen kolem paní Bičišťové zanechal rozbolestněný určitě.

Po tomto entrée jsme se všichni přemístili do zbylých pokojů, abychom obdivovali Fráňovo pero, desky, už jsem jen čekala, kdy se objeví jeho papuče. Bohužel se neobjevily, ale za malý moment jsme se podívali na spodní prádlo paní Milky. Více než prohlídce se to podobalo vzývání jakéhosi poloboha a očmuchávání jeho relikvií. Bylo to tak autentické, až to bylo podezřelé a průvodkyně až moc často říkala „a takhle to bylo“. No nevím. Kdo ví, jestli Fráňova podobizna, která na návštěvníky Sobotky kouká z každého rohu, ve skutečnosti opravdu není Michal Malátný.

Autorka se často červená.

První nálet dronů jsme odrazili

Raportáž 🍄 Jan Křeček

Zvon odbíjí dvě odpoledne, já si dávám ve Vokýnku pivo, paní přede mnou objednává dvě becherovky. Třicítka Šrámkovců se schází na čtení Jana Škroba. Vedle mě sedí Honza Rain, prohodíme pár slov, neboť jsme se dlouho neviděli, navzdory jeho příjmení spadne jen pár kapek; počasí je jinak příznivé, byť chladné. První nálet dronů jsme odrazili.

Na pódium přichází dva knírači rozkročení mezi hiphopem a movembrem, dva sympaťáci, které byste od pohledu těžko tipovali na výrazné básnické osobnosti současnosti. Stejně jako včera zaznívá stručný dramaturgický úvod Romana Polácha: inspirace Jaroslavem Medem a publikací *Spisovatelé ve stínu*, autorstvo spirituální a levicové, návaznost na Halase a Zahradníčka, Kalistu a Wolkera. Zatímco Libor Staněk II. měl loni tendenci k přílišné odbornosti, publikum i hosty zahlcoval termíny a vlastní erudicí, Polách se nikam necpe, zůstává ve stínu a srozumitelný. Pokud si tedy nepřihřeje polívčičku pozvánkou na Měsíc autorského čtení v Ostravě (hnedopišně podotýkám, že na MAČ můžete přijet i do Brna!).

A pak si ti dva povídají. Jeden s náušnicí, červenou košilí a v saku, druhý v kraťasech, s kšiltovkou a ledvinkou na hrudi, dotknou se levice, spirituality, slam poetry, básnického přednesu i sbírky *Země slunce*. Předchozí *Reál* je jen letmo zmíněn (autor se

v něm vědomě inspiroval kadenci hiphopových textů), o prvotině *Pod dlažbou* vůbec není řeč. Ze slov punkevně vyvěrají klíčová témata: odklon od křesťanství prvních sbírek a klasické křesťanské obraznosti k širšímu pojetí spirituality, z levicového myšlení („Bývám prezentován jako levicový autor,“ říká Jan Škrob) zaznívá idea kolektivity, pospolitosti, propojenosti všeho živého. Sbíрка *Země slunce* pak nemá být jen obrazem nebezpečí, ale nabízet i východisko, přinášet naději. A pak už začne čtení. Nad zahradou Šrámkova domu přeletí Cessna, já se obracím zády k tichu, a když architektka sítí rozevívá dlaň, nechávám se sevřít silou Škrobových textů.

Jan Škrob vstává, upravuje mikrofon a s typicky průrazným francouzským „r“ čte svou nezaměnitelnou dikcí nejprve ze *Země slunce*, pak báseň *Historie* a následně z rozepsaného rukopisu s pracovním názvem *Zámoří*. Falloutovská přírodní lyrika kloubí malebná lesní zákoutí a lov wifi signálu na laptopu, Škrob říká, že *první nálet dronů jsme odrazili*, Škrob říká, že *se obrací zády k tichu*, Škrob říká, že *architektka sítí rozevívá dlaň* a že *válku ti bude vždycky vyčítat ten, kdo ji rozpoutal*, kazatel Škrob naléhavě deklamuje, *jak snadné je nevidět člověka jako člověka, ale jako věc, která překáží ve dveřích*, Škrob pirát káže verše o tom, že *moře chrání pevninu* a že neví, co to znamená. V pravici mobil, do něj zabodnutý pohled, levá ruka uhrančivě maluje pronášené verše kamsi do vzduchu.

Všechno se dá vnímat jako druh doteku, zakončuje Jan Škrob a dodává, že *noc se větví dál*. Ještě nejsou tři odpoledne, ale větvení noci je zahryznuto v posluchačích, v jejich uších, v jejich duších. Šrámkova Sobotka možná odrazila první nálet dronů, ale verše Jana Škroba rozrazily ospalé odpoledne nevídanou intenzitou.

Autor odráží nálety dronů takřka denně.

Stinná stránka školní docházky

Reflexe 🍄 Klora Jelínková

Je tu místo? Tuhle otázku pravděpodobně slyšelo nebo řeklo na začátku školního roku každé dítě, které se přišlo podívat na dnešní divadelní představení v zahradě děkanství. Na často ne zcela příjemné momenty ze školních lavic si dost možná vzpomněla i většina přítomných dospělých.

Dvojice z divadla DIP chtěla nejmladším divákům zjevně ukázat, že ve škole je pro každého občas něco nepříjemné a není třeba se kvůli tomu cítit špatně. Někdo nerad zpívá před tabulí, pro někoho je náročné zvládat všechny oblíbené kroužky a ještě se učit na předměty, někomu nejde matika a někdo si zase těžko hledá kamarády.

Díky dobře zvolené interaktivní formě si herci udrželi pozornost dětských diváků po celou dobu představení, nicméně někdy byla možná trochu nadbytečná. Nechat děti, aby ve stylu *DO-RE-MI* hodnotily pěvecké výkony svých vrstevníků, mělo za následek to, že si některé za skvěle odzpívanou písničku vysloužily špatnou známku.

Autorka má trauma ze základní školy.

Divadelní prepperství

Recenze 🍄 Ondřej B. Vinš

Když jsem před dvěma lety četl *Přípravy na všechno* od autora s pseudonymem Elsa Aids, neusmál jsem se ani jednou, spíš jsem se propadal spolu s protagonistou do malströmu pozvolného zoufalství a paranoie. Když jsem proto včera usedal v Městském divadle, netušil jsem, jak moc se herecké souhře Miloslava Königa a Šimona Krupy budu chlámát. Nechápejte mě špatně, tíživý syžet Aidsovy novely zůstal zachován. Útěk od rodiny, samota, nejasné obrysy společenského rozpadu. Diskuzní fórum, kde se dozvíte, kolik stojí podzemní bunkr a kdy nabít

pušku ostrýma, až půjde do tuhého. Všechno ostatní bylo ale krásně bláznivé a naprosto neočekávatelné. Aidsova interpretace Česka coby země skladových hal nadnárodních společností se dočkala bizarního ztvárnění, jako příklad jmenuju zatavení Šimona Krupy do fólie a opatření čárovým kódem. Ačkoli by zde někdo mohl nařknout divadelní společnost Masopust ze samoučelných prvků, herci sami na tuto potenciální kritiku reagovali v rapové sekvenci, ve které trochu shodili sami sebe a bylo to dobré. A jelikož kolektiv Masopust po 16 letech existence končí, moc vám doporučuju podívat se na jejich stránky a poctit je návštěvou v divadle, než zmizí ve stínu. Hehe.

Autorův pohled na holicí pěnu už nebude stejný.

„No tak jsem Němec, já za to nemůžu“

Imprese 🍷 Pavlína Kašparová

Když jsem si přečetla anotaci k představení *Němec Frank Weisse k českým poměrům aneb Boj s češtinou*, představila jsem si přelet česko-německých dějin na divadelních prknech a bylo mi záhadou, jak si s těmi několika stoletími poradí jeden člověk. Když jsem zahlédla scénu, na které byl mimo jiné žebřík, dvě kytary a banda cínových vojáčků svítících červeně, byla jsem ohledně toho, co se bude dít, ještě zmatenější.

Představení začalo hrou na flétnu. Hrou na flétnu nezačalo asi žádné dobré představení, které jsem kdy viděla. Zmatení sílí. Frank Weisse v brýlích s lampičkou začíná promlouvat k publiku. Jeho one man show, něco mezi stand-upem, scénickým a autorským čtením, nás provázela signifikantními momenty z Frankova života, kterými nás přibližoval do Česka. Místo přeletu stoletími jsme se zaměřovali jen na něj a na jeho cestu.

Momenty mimochodem vybíral velmi dobře – Češi milují nostalgii. Ačkoliv na to, že dříve se místo spacáků prodávaly plátěné pytle a místo toaletního papíru byl na záchodě často papír novinový, nikdo nebude vzpomínat s láskou, s emocí určitě ano. A my chceme emoce. Dále jako Češi milujeme pivo, to se Frankovi jako dobrému dramaturgovi propsalo do dobré poloviny jeho příběhů, a také míváme velkou radost, když se někdo učí česky a dopouští se roztomilých jazykových zaškobrtnutí, protože se můžeme často potměšile, často se vší láskou pousmát.

Suma sumárum, fungovalo to velmi dobře. Celý sál se většinu času skvěle bavil, tleskal, přední řady interagovaly s Frankem. Jednou dokonce byli diváci

do představení vtaženi, aniž by to čekali – tím myslím moment, kdy na ně Frank Weisse házel ze žebříku papírky a pingpongové míčky při prohlášení „JÁ JSEM PACIFISTA!“ To už jsme u jedné z chvil, které mě bavily trochu méně a působily trochu zdlouhavě. Chtěla jsem slyšet buď další vtipnou historku, nebo se dostat ke katarzi a konci.

Frank Weisse je zábavný a charismatický člověk, který moc dobře po letech v Česku ví, jak zapůsobit na tuzemské publikum. Povedlo se mu na zhruba 45 minut skvěle pobavit i mě. Poté se motivy již trochu opakovaly a vznikaly hluché chvíle na žebříku.

Autorka po letech na bohemistice už ví, že česky vlastně taky moc neumí.

Eva Marková: Nepokora vůči kánonu je hezká

Rozhovor Kateřina Prášilová

Na konci každé Šrámkovy Sobotky se odhaluje téma té následující. V minulém roce po jeho oznámení začala Eva Marková hýřit jmény skvělých a originálních umělkyní, které by stály za pozornost a za dílnu. Jako fanynka Naděždy Plíškové a Evy Švankmajerové jsem zajásala, když jsem viděla, že dílna se skutečně chystá. A pak jsem koukala jako puk, když byla zrušená. Pro nezájem.

Evo, co ta tvoje zrušená dílna. Tušíš, co to znamená?

Má to myslím dvě roviny. Jedna je organizační, nabídka dílen je letos daleko pestřejší. To vede k pochopitelné proměně uživatelského chování. Ta druhá rovina se týká našich očekávání. Pokud o některých autorech či dílech nic moc nevíme, nemáme potřebu se jim věnovat.

Tvá dílna měla být didaktická. Předpokládám, že zárodek problému spatřuješ v tom, co se učí na hodinách češtiny.

Stává se z toho poslední roky taková moje obsese. Hodně si všímám, co považujeme za hodné zájmu pro to, abychom to zařazovali do školní výuky, do učebnic, k maturitám. Máme vytvořenou představu o tom, co je česká literatura, a já si myslím, že tam toho hrozně moc chybí.

Co s tím?

Existuje takovej partyzánskej způsob. Spočívá v tom, že když na to máš odvalu, můžeš si na základních i středních školách učit, co chceš. Vzdělávací rámce jsou hodně široký, ale špatně se do nich dostává to,

co není součástí uznaných akademických literárních dějin. Není k tomu žádná podpora.

A nechybí i čas, protože se musí obsáhnout, co se musí?

To je právě ono. Spočítala jsem, kolik je jakejch autorů v čítankách pro střední školy. Ukázalo se například, že poezie je tam zastoupena mizivě, jsou to jednotky autorů, ženy tam v zásadě nejsou žádný. Podle mě by se kánony, který třeba na středních školách zaštiťuje *Katalog požadavků*, měly změnit. Rozumím tomu, proč jsou tam skoro všichni básníci 19. století, ale v reálné výuce se tím příliš neřídím.

A s čím se při těchto partyzánských akcích ve své pedagogické praxi setkáváš?

Třeba 19. století učím jako dějiny národní emancipace a učím jenom autorky. Příběh české literatury v letech 1820 až 1920 se dá odvyprávět velmi dobře jako příběh českého ženského hnutí a myslím, že mu nic zásadního nechybí. Učím ve třídách, kde jsou půl na půl holky a kluci, takže to téma otevírám tím, že je vyzývám, aby si představili, že před zhruba sto dvaceti lety by nemohli ve třídě sedět společně, holky by nemohly mít maturitu a jít na vysokou školu, nemohly by být učitelkami, pokud by se chtěly vdát. To je hrozně radikální idea, která bývá pro celou třídu nepochopitelná.

Funguje to se studujícími, ale co školní establishment, s tím jsi jako partyzánka nikdy problém neměla?

Neměla, ale je jasné, že se těm rámcům nevyhnu. Když chci se studujícími číst český romány z druhé poloviny dvacátého století, státní zakázka je, aby znali Škvoreckýho, Hrabala, Párala... Pro studující bývá těžký se o těch textech bavit, protože prezentují svět, kterej už pro ně není přijatelný. Tak mluvíme o tom, proč jsou zrovna tahle díla v kánonu. Alternativu k takovým textům s nimi hledám v literárních seminářích. Například letos jsme se věnovali obrazu ženy v české poezii 50. let nebo jsme četli queer texty z 80. a 90. let. Jistou nadějí může být revize rámcových vzdělávacích programů, otázkou je, jestli se umíme ve společnosti shodnout na tom, že důležitější než Páral pro nás bude třeba Plíšková nebo Viola Fischerová. A k tomu bude zapotřebí i alternativních akademických dějin: v těch dnešních je sice spousta žen, většinou jsou však v poznámkách pod čarou a nemají svůj vlastní odstavec.

Takže řešení je víc Ev Markových do školství?

(Eva se zasměje, ale nijak to nekomentuje.) Podle mě existuje jedna centrální strategie, se kterou by se dalo pracovat. Bylo by parádní mít alternativní čítanky, ale nelíbí se mi to slovo alternativní. Jako by to bylo něco divnýho. Chtěla bych, aby se stalo normou to, že můžeme tvořit, číst a psát různě, mít různé názory.

Takže to není otázka alternativy, ale rozšíření kontextu?

Jo. Myslím, že by výuce slušela intenzivnější komparativní práce a práce se sociologickým kontextem vzniku literárního díla. Setkáváme se s tím i tady. Vnímat paralelně Šrámkovy texty a dopisy Milky Hrdličkové vytváří úplně jiné, důležitější kontext Šrámkovu psaní. Nemůžeme ale od učitelů očekávat, že budou bádát sami, aby si vytvořili podklady pro výuku. V každém divadle a galerii by proto mělo být metodický oddělení, bylo by skvělé, kdyby na finanční podporu pro rozvoj metodických materiálů ke knihám dosáhli i nakladatelé.

Ale to je trochu utopie vzhledem k tomu, jak funguje a je financovanéj kulturní sektor.

Je to utopie, ale vzhledem k tomu, jak sevířenej a téměř centrální školní a kulturní provoz máme, se mi to jeví jako nejsnadnější cesta, jak měnit zaběhlé pořádky. Je to otázka širší společenské diskuse, která ovšem zpravidla skončí u toho, že kultura a školství jsou prioritá. Spoléhá se na obrozenecký nadšení a nebavíme se o tom, co pod slovem prioritá chápeme.

To se vracíme na začátek: co neznáme, to nepotřebujeme. Prioritá je to, co je status quo.

Ano, a nemáme rádi, když nám někdo bere naše jistoty a narušuje je. Přitom škola je ohromnej nástroj pro kultivaci společnosti. Mám ve škole malej vzorek studentů, ale setkávám se s tím, že ani moje konceptualizace literatury neodpovídá na otázky, který si ve vztahu ke světu a životu kladou oni. Vnitřní odpor k některým textům, který si umí vyargumentovat, vytrhává ze zajetých kolejí i mě, nutí mě promýšlet literaturu jinak. Ta nepokora vůči kánonu mi přijde hezká.

To je ale optimistická zpráva – třeba se to s dalšími generacemi promění.

Mám možnost dát studujícím nástroje k přemýšlení o světě, ve kterým fungujou, a jsem přesvědčená, že

to, jakým způsobem se naučí číst a vyrovnávat se s texty, který jim kladou odpor, pro ně bude užitečný, ať už se se světem bude dít cokoliv. Až se tu sejdem na stém ročníku Šrámkovy Sobotky, můžeme se zpětně podívat, jestli to fungovalo, nebo ne.

Čeština skrz *piškoty* (mříže)

Jazykové okénko 🍷 Jan Henyš

Dnešním jazykovým okénkem moc slunečních paprsků neprochází. Jsou na něm totiž mříže. Podíváme se do stínu věznic, konkrétně pak na výrazy, které tam můžeme zaslechnout.

Vězeňská mluva je lingvistikou řazena mezi sociolekty, což jsou nářečí, která nejsou podmíněna regionálně, ale sociálně. Konkrétně se pak jedná o argot (dříve také žargon). Nový encyklopedický slovník češtiny argot definuje jako specifickou lexikální vrstvu příznačnou pro neoficiální ústní komunikaci sociálních skupin v oblasti činnosti společensky nežádoucí až škodlivé. Zahrnuje tedy mimo slovní zásobu vězňů a vězeňkyň také např. výrazy specifické pro osoby užívající návykové látky. Argoty vznikají v situacích, kdy se skupiny mluvčích chtějí vymezit, odlišit se svými výrazovými prostředky vůči okolí, zdůraznit svou příslušnost k dané skupině nebo utajit svou komunikaci před vnějším světem (např. vězeňskými dozorci).

Některé vězeňské argotismy zobecněly, např. výrazy *basa* nebo *kriminál* slyšel pravděpodobně každý, naslouchat ale rozhovoru dvou zkušených *muklů* či *basmanů* (vězňů), také zvaných *furtista*, *inventář* nebo *recoš* (recidivista), může být pro vás jako člověka výkonem trestu nepolíbeného náročné.

Stanete-li se ale *pašíkem* (pachatelem trestného činu) a *sbalí* (zatknou) vás *benga* nebo *chlupatý* (policisté) a *utočí* (usvědčí) vás třeba z *elpasa* (loupežného přepadení), budete mít dlouhou dobu na to si zvyknout. Obzvláště pak, pokud vás *popravčí* (soudce) *odpálí* (odsoudí k nepodmíněnému trestu) a dostanete *baťoh*, *fábor* nebo *raketu* (vysoký trest). Můžete pak doufat, že na vás jako na *prvosenku* (prvotrestaného) budou mírní. Do vězení ale radši nastupte včas, ať nemáte problém s *mařenkou* (trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí).

Doufejte, že se na *cimře* či *izbě* (v cele) nepotkáte se *zenerem* (zvláště nebezpečným recidivistou), který dostal *dožínky* (doživotí) za *stočtyřicítku* (vraždu). Od takového byste mohli *dostat deku* (být zbiti), obzvláště, pokud jste *mončičák* (možný objekt napadení). Snad vás aspoň nechají trávit dost času na *čumcimře*

(v místnosti s televizí), *achárně* (ve vězeňské kapli) nebo *bušárně* (v posilovně), abyste se nemuseli tak často potkávat. Snad vás brzy pustí *na půlku* (podmínečné propuštění v polovině výkonu trestu) nebo ještě lépe, dostanete *aminu* (propuštění na základě amnestie).

Autor žije v souladu se zákonem.

Respondentka ve stínu

☛ Štafetový rozhovor

Redakce předala štafetu Martinu Cábovi, ten ji předal Ivě Babincové, Iva Babincová ji předala Jiřímu Hlobilovi. A on? Jsme za půlkou festivalového běhu a trochu se to zvrhává.

Kolik stojí kilo hrušek, když jedna stojí v poli?

Za pět prstů mít jich pět
Není to však hned
Když pět prstů hladí klín
opouští mě všechn splín

Má dáti, dal? A co bude dál?

Kdo dal ti dal
a pak šel dál.
Když hledím v dál
vzpomínám na tebe
cos dal.

Jestliže jsi dnes šťastná, řekni proč.

Jsem šťastná protože
dal jsi mi tři otázky
za kilo hrušek
v našem poli
kde tvůj strom pevně stojí

Divadlo vlastními ústy, vlastníma rukama

Recenze ☛ Kateřina Prášilová

Viděli jste včera na zahradě Šrámkova domu dva lidi se sluchátky sedící proti sobě u stolu? Vězte, že v odpoledním mumraji prožívali intenzivní intimní půlhodinu. Je to taková exkluzivitka letošního divadelního programu, nedostane se na všechny, a je tedy nutné si na *Problémové spolužáky* divadla JID zakoupit vstupenku. Jak napovídá název divadelní formy autoteatro, představení na základě pokynů ze sluchátek fyzicky naplňují a performují samotní diváci a nutně se s každým uvedením proměňuje. Má zkušenost je tedy s ručením omezením, ale jak se tak

říká, přesto anebo možná právě proto, bych ji doporučila všem.

Problémoví spolužáci vycházejí z rozhovorů pořízených Paměť národa, to je v poslední době trend a je to dobře. Věnují se příběhu spolužáků dcery Milady Horákové, Zdeňka Adamce a Jany Kaněrové, a stopují jejich cesty v represivním období po komunistickém převratu. Není to ale jen depresivní zážitek, s oběma postavami absolvujeme kromě příkoří i radostné okamžiky. Forma autoteatra umožňuje zejména to, že jejich vzájemné pouto je přímo ztělesněné přítomností diváků/performerů u stolu. Skutečnost, že se s někým ocitáme v takové nestandardní chvíli, jako by přímo vedla k laskavosti a ohleduplnosti vůči druhému. Lze tak překonat i případný ostych a rozpaky.

Vše se odehrává ve velmi bezpečném prostředí, diváci jsou vybaveni detailními informacemi, kdykoliv mohou z představení vystoupit. Je o ně důsledně pečováno, místy možná až moc. Instruovaný způsob práce s rekvizitami se mi někdy zdál příliš doslovný a ocenila bych posunutí jednotlivých akcí do symbolické roviny. V některých momentech by ale takhle zkrocená ostenze připravila inscenaci o její naléhavost. Když musíte (ve skutečnosti nemusíte) historické činy, které se vám hnusí, provést sami, vlastní rukou (i když prostředky objektového divadla), vystoupí před vámi naprosto živě, zbavené učebnicového školského odstupu.

Autorka prožila Problémové spolužáky se ženou, se kterou se zná od vidění.

I Fráňa má nepořádek v hračkách

Dětská rubrika 🐣 Eliška Rybová a Štěpán Bílý

Malý Fráňa poztrácel po zahradě Šrámkova domu své hračky. Je jich dohromady 10. Pomůžeš mu je najít? Dávej pozor, ne vše, co se na zahradě najde, může být hračkou!

Kam slunce nesvítí

☛ kolektiv redakce

Nekupujte ve Vokýnku Hobžovy strážnické brambůrky jemně solené. Hostie jsou v kostele zadarmo.

Do redakce doputovalo doporučení na nejlepší kávu v Sobotce. Prý je v pizzerii Pepino. Melou nejlepší kávu, protože všichni ostatní melou z posledního.

Sázej, ale hlavně to nečti.

Již několik účastníků a účastnic se uchází o titul žába na prameni knihovenského záchoda.

Instalatérský systém Šrámkova domu se opět hroutí. Protestují roháčky, byly by protestovaly i podomítkáče. Byl to buřič, krev není voda.

S trendem tekutosti se veze i redakce. Následkem průtrže mračen se její část vylila z břehů a s přílivem druhé části Sobotky se naplavují nové posily.

Maják na Humprechtu vzplanul, Vokýnko volá vo pomoc. Lidé, pijte! Musí se vypít zásoby.

🏆 Šlupku Svěráka v tekutém podobenství získává Ten, který nikdy není na fotkách.

RYZE AVANTGARDNÍ PRAVIDELNÁ OBČAS RÝPAVÁ TISKOVINA!

Redakce: Jan Henyš, Ondřej Chaloupecký, Vojtěch Jandera, Klora Jelínková, Pavlína Kašparová, Vojtěch Kouřil, Jan Křeček, Magdaléna Kvasničková, Kateřina Prášilová, Eliška Rybová, Martina Rybová, Ondřej B. Vinš.

Všechny fotografie tohoto obšťastníku s láskou fotografuje

© Martin Cáb.

Vychází v Sobotce během 68. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka.
Cena 15 Kč.

Vydává spolek SPLAV!,

U Studánky 5, 170 00 Praha 7,

IČ 26674122. MK ČR E 15812

Časopis *Raport!* vychází za finanční podpory Státního fondu kultury.

raport.redakce@gmail.com

CC BY-NC-ND 4.0